miljöpartiet de gröna
GOTLAND

Gotland kan inte vänta..

.. på staten

.. på klimatåtgärder

.. på skydd av vattnet

.. på handlingskraft

En grön oppositionsbudget för Region Gotland 2027

Förändringar för klimatet, utbildningen, välfärden och demokratin

Österväg 5, 621 45 Visby gotland@mp.se mp.se/gotland

En hållbar grön höstbudget för 2027

Gotland står fortfarande inför stora utmaningar. Region Gotlands ekonomiska förutsättningar är ansträngda. Samtidigt möter vi en demografisk utveckling som innebär en åldrande befolkning och minskande barnkullar. Befolkningsutvecklingen har bromsat in, vilket riskerar att leda till minskade skatteintäkter och förändrade behov i välfärd och service.

Dessa utmaningar ställer krav på oss att göra kloka prioriteringar på kort och lång sikt där vi behöver omfördela resurser. Samtidigt sätter klimatförändringarna vår vattenförsörjning under allt större press och investeringarna som vi behöver göra för att möta ett förändrat klimat är stora.

På nationell nivå saknar Sverige fortfarande en regering, och de statliga tillskott som många har hoppats på har än så länge uteblivit. Det innebär att Gotland behöver hantera stora och långsiktiga utmaningar med begränsade ekonomiska resurser.

Solidaritet är en av Miljöpartiets viktigaste grundprinciper. Det gäller i klimatarbetet - där vi har ett ansvar för kommande generationer - men även i ekonomin där vi tillsammans behöver ta ansvar för vår välfärd.

För att finansiera våra satsningar och ändå ha ett positivt ekonomiskt resultat på drygt 18 miljoner kronor att avsätta till regionens reserver så vill Miljöpartiet höja skatten med 50 öre.
För att upprätthålla en fungerande välfärd och klara de klimatrelaterade utmaningarna är en skattehöjning nödvändig. Gotland ligger idag i mitten av skattetabellen, samtidigt som vi är en ö med helt unika utmaningar jämfört med övriga Sverige.

Miljöpartiet menar att vi måste ta ansvar för Gotlands välfärd idag. Vår planering kan inte bygga på att andra ska lösa våra problem. Vi behöver tillsammans ta ansvar för Gotlands utveckling här och nu.

Klimat, miljö och hållbar samhällsplanering

För Miljöpartiet är det en självklarhet att Region Gotland ska ta ansvar för att minska utsläpp och arbeta aktivt för att rusta det gotländska samhället inför klimatförändringarnas konsekvenser.

Nämndövergripande klimat- & miljöfond

Trots att Gotland har utlyst klimatnödläge och har stora utmaningar bland annat på grund av vårt ö-läge, vår grundvattenproblematik samt vår känsliga natur och miljö, så finns i regel inte medel att satsa på mindre aktiviteter och projekt för att motverka klimatpåverkan, stödja arbetet med biologisk mångfald och andra viktiga miljöåtgärder när dessa måste konkurrera med behoven i regionens olika verksamheter.

För att motverka den skadliga konkurrensen och ge klimat- och miljöarbetet en rejäl skjuts framåt vill vi avsätta 10 miljoner kronor i en nyinrättad klimat- & miljöfond.

Införa en vattenrådgivare och vattenpolitiker

Regionen saknar idag kompetens i vattenfrågor utanför de som hanteras inom VA. I frågor kring vattnets kretslopp på ön, före vattentäkterna och efter avloppsreningsverken behöver regionen stärka sin kompetens så att den kan svara upp mot de krav som ställs kring planering, samverkan, utveckling och förvaltning av de allt viktigare vattenfrågorna.

Vi behöver också arbeta mer med smart vattenanvändning, öka kunskap om vattenfrågor i skola och förskola men också, minska belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden och pågående verksamheter. Ett annat grundläggande arbetsområde för en vattenrådgivare är att stimulera återskapandet av våtmarker och övriga sätt att öka grundvattentillgången på ön.

Eftersom det finns liknande ambitioner från flera partier, uppdrar vi åt regionstyrelsen att komma med förslag på hur uppdragen till sådana funktioner kan se ut och var de bäst kan placeras samt finansieras. Vi uppdrar också åt regionstyrelsen att utreda hur det politiska ansvaret för vattnet i landskapet och runt ön kan förtydligas.

Tillsätt en demokratiutvecklare

För att demokratin ska fungera behöver vi arbeta mer med delaktighet, jämställdhet och inkludering. Enligt Ungdomsbarometerns undersökning minskar ungas tilltro till det demokratiska systemet och hela 59 procent i åldrarna 15-24 är oroliga för demokratins framtid. Det här är en utveckling vi måste vända och Region Gotland behöver därför förbättra arbetet med att öka gotlänningarnas delaktighet i kommunala och regionala beslut.

Miljöpartiet skjuter till 900 000 kronor för att finansiera en demokratiutvecklare för att samordna och förbättra Region Gotlands demokratiarbete och tillse att det sker jämställt.

Barnen

Elevantalet minskar kraftigt under de kommande åren och det innebär att skolan kommer få mindre pengar. Samtidigt så har Region Gotland stora problem med kompetensförsörjningen och att ge barnen en likvärdig utbildning. Ett stort antal elever klarar inte grundskolan och får inte behörighet till gymnasiet. Region Gotland behöver göra mer för att möta barnens behov och se till att alla barn får en likvärdig utbildning.

Barn har olika behov för lärande och det är viktigt för varje elev och hela det gotländska samhället att möta de behoven.

Barn- och elevhälsan har ett mycket viktigt uppdrag att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och trots att det är så viktigt så har barn- och elevhälsan svårt att klara av sitt huvudsakliga uppdrag.Vi behöver ge skolan mer långsiktiga förutsättningar och ser ett oundvikligt behov av att se över skolorganisationen och ta ett helhetsgrepp om den och dess framtid.

Gotländska barns rätt till en likvärdig skola av hög kvalitet kan inte avvakta en ny skolutredning eller bättre ekonomiska tider. Trots att Region Gotlands ekonomi ser mycket bekymmersam ut för 2027 måste vi prioritera barnen.

Vi skjuter därför till 13,4 miljoner kr till skolor och förskolor och barn- och elevhälsans viktiga arbete samt uppdrar till barn- och utbildningsnämnden att identifiera förskolor och skolor med effektivt arbete för jämställdhet, normmedvetenhet och våldsprevention samt utarbeta en modell för att sprida kunskapen till övriga skolor.

Kultur och fritid - en investering i gotlänningarnas välmående

En levande och tillgänglig kultur- och fritidssektor stärker inte bara gotlänningarnas välbefinnande och delaktighet, utan bidrar även till Gotlands attraktivitet, sammanhållning och långsiktiga hållbarhet. I en tid när regeringen genomfört kraftiga nedskärningar i kulturpolitiken krävs att Region Gotland tar ansvar för att säkra ett rikt kulturliv och meningsfull fritid för alla – särskilt barn och unga.

Vi är mycket glada över att en Kultur- och Fritidsnämnd återinrättas den 1 januari 2027. Denna nämnd behövs för att samla ansvar, skapa politisk tydlighet och långsiktig strategi för hela området.
Det nya stödsystemet för kultur- och fritidsföreningar innebär förbättrade och mer rättvisa villkor för Gotlands ideella föreningsliv, men det måste också finnas medel att fördela.

Vi vill stärka kultur- och fritidsområdet med 4,2 miljoner kr för att säkra stödgivningen, både inom kultur och fritid, samt för att utveckla arbetet med kulturgarantin. Vi vill också införa kulturgaranti för äldre, så att fler av våra äldre kan ta del av det rika kulturutbud som Gotland har att erbjuda.

Landsbygdsutveckling

Landsbygden på Gotland får alltid – proportionellt sett – en för liten del av regionens budget, såväl vad gäller investeringar som driftsbudget. De mindre tätorterna får ta mindre del av olika satsningar, återvinningscentraler stängs och lokala utvecklingsbolag har svårt att få regional finansieringshjälp. Samtidigt har det funnits medel i regionens budget som inte använts på grund av brist på idéer och strategier för landsbygdsutveckling.

Miljöpartiet ställer sig bakom finansieringen av en modell som stödjer och utvecklar hållbara former för samarbete kring landsbygdsutveckling på Gotland. Det är dock viktigt att det inte bara är kommersiell verksamhet som stöds utan det behöver vara ett brett anslag för en hållbar utveckling på landsbygden. Steg har tagits i rätt riktning och vi vill stärka detta arbete ytterligare.

Vården och omsorgen

Hälso- och sjukvården brottas med stora utmaningar i sin kompetensförsörjning och med ekonomin. För att klara att upprätthålla en god hälso- och sjukvård samtidigt som vi klarar ekonomin så behövs det stora tillskott från staten och en särskild ö-politik som bemöter våra speciella förutsättningar som vi har på gotland just för att vi är en ö och en kommun och region i ett. Våra gemensamma ansträngningar att uppvakta staten har hittills inte gett något resultat.

Miljöpartiet menar att Region Gotland inte kan låta bli att ge sjukvården medel för kostnadsökningar och utveckling i väntan på en annan lösning. Miljöpartiet stärker därför hälso- och sjukvården med sammanlagt 8 miljoner kronor för att möta oundvikliga kostnadsökningar och skapa förutsättningar för etablering av ett centrum för klinisk forskning på ön.

Inom omsorgen på Gotland finns stora behov, inte minst inom LSS-verksamheten som ju är lagstyrd och inte kan effektiviseras i någon större utsträckning. Dessa kostnader kan alltså inte undvikas. LSS-verksamheten har varit underfinansierad under flera år. Det innebär att andra delar av socialnämndens verksamhet har finansierat den, vilket inte är rimligt.

För att undvika nedskärningar i andra delar av socialnämndens verksamhet, som exempelvis arbetet mot våld i nära relationer samt både det förebyggande arbetet och stödet till våldsutsatta, tillskjuter vi 20 miljoner kronor för att klara finansiering av LSS-verksamheten.

Långsiktigt hållbara satsningar kräver en skattehöjning

Gotland har en unik situation i och med att vi är både kommun och region, med allt vad det innebär i form av ansvar för gotlänningarna från vaggan till graven. Detta innebär också att Region Gotland har större ekonomiska utmaningar än andra kommuner och allt detta skall bäras av en folkmängd på cirka 60 000 människor och ännu färre skattebetalare.

Vi har också ett stort ansvar för öns miljö och sociala hållbarhet och därför har Miljöpartiets budget, i högre grad än majoritetens, tagit ansvar för alla dessa aspekter.

I Miljöpartiets budget väljer vi att sammantaget tillföra ett ramtillskott (inklusive separata ärenden) på totalt 70,63 miljoner kronor för ökade satsningar på klimat,utbildning och välfärd på Gotland.

Vi kan inte vänta på att staten ska ta ansvar för Gotlands orättvisa förutsättningar. För att klara de utmaningar vi står inför ser vi att en skattehöjning på 50 öre är oundviklig.

Skattesats

Miljöpartiet föreslår:

att kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2027 med kronor 34:10 per skattekrona.

Uppdrag

Miljöpartiet yrkar på att regionfullmäktige ger regionstyrelsen följande uppdrag:

1. **att ta ett samlat grepp om framtidens skola på Gotland**

- Regionstyrelsen får i uppdrag att under 2027 ta fram en långsiktig plan för Gotlands grundskolor. Arbetet ska utgå från den demografiska utvecklingen och syfta till att skapa en långsiktigt hållbar skolorganisation där alla elever får en likvärdig utbildning och det stöd de har rätt till. Planerna ska tas fram i dialog med elever, vårdnadshavare och personal och bidra till en gemensam bild av våra demografiska utmaningar och skolornas framtida förutsättningar och behov.

2. **att inrätta en nämndövergripande vattenförvaltning**

- Föreslå hur och var en funktion som vattenstrateg/rådgivare kan inrättas samt uppskattad budget för detta. Ansvarsområdet för funktionen skall vara att verka för god förvaltning, samordning och skydd av vattnet i landskapet och vattnet runt Gotland.
- Föreslå lämpligt upplägg och uppdrag för en vattenpolitiker eller fler i syfte att politiskt bevaka och lyfta vattenfrågorna i Regionfullmäktige, Regionstyrelsen, Tekniska nämnden samt Miljö- och byggnämnden.

3. **att pausa projektet Visborg**

- Ta fram förslag för hur berörda förvaltningar kan omarbeta och minimera arbetet med utvecklingen av stadsdelen Visborg i syfte att frigöra resurser för andra angelägna verksamheter inom regionen. Detta skall gälla så länge regionens ekonomi är så ansträngd som idag.

4. **att arbeta aktivt med normmedvetenhet och våldsprevention**

- Ge barn- och utbildningsnämnden ett uppdrag att identifiera förskolor och skolor med effektivt arbete för jämställdhet, normmedvetenhet och våldsprevention samt utarbeta en modell för att sprida kunskapen till övriga skolor.

	Driftbudget 2027 (mnkr)	**Miljöpartiet Gotland**
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 % (avsatt 140mnkr)	140,0
	Summa personalkostnadskompensation	**140,0**
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	−12,5
	Resursfördelningsmodell GVN	11,5
	Resursfördelningsmodell SON	40,6
	Resursfördelningsmodell HSN	59,8
	Summa resursfördelningsmodell	**99,4**
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	48,6
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	7,0
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	2,9
	Förändring internhyra (3,6 %)	22,0
	Driftskostnader exploatering	5,6
	Summa externa avtal och interna priser	**86,1**
	Tidigare belutade ramförändringar	
	RS/Politik	−1,76
	RS/RSF: Badhus i Visby drift	5,4
	RS/RSF: Hansedagarna 2025	−0,3
	RS/RSF:Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,2
	RS/RSF: Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	−0,9
	RS/RSF: Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	−1,01
	MBN: Utredningar i samband med exploateringar	−7,7
	Summa tidigare beslutade ramförändringar	**−6,1**
Nämnd	**Ramtillskott**	
RS/RSF Adm	Verksamhetsutvecklare – delaktighet och demokrati	0,90
RS/RSF KFA	Ökade medel till stödgivning inom kulturområdet	2,00
RS/RSF KFA	Kulturgarantin	1,50
RS/RSF KFA	Ökade medel till stödgivning inom fritidsområdet	0,70
TN	Släkehantering	0,39
TN	KMA-samordnare inom projektverksamheten	0,80
TN	Landsbygdsutveckling, kapitalkostnad	0,09
MBN	Anmälningsplikt vattentäkter	0,40
MBN	Förstärkt bemanning inom byggprocess och tillsyn	0,50
HSN	Etablera centrum för klinisk forskning	2,00
HSN	Nytt avtal tvätt, fysioterapeut, gas & SOS-larm	2,50
HSN	Hyresökning Akutmottagning och bårhus	1,00
HSN	Kapitalkostnader	2,50
SON	LSS	20,00
BUN	Förskola	4,00
BUN	Grundskola inkl anpassad skola	7,20
BUN	Kulturskola	0,60
BUN	Barn- och elevhälsan BUN	1,60
	Summa ramtillskott	**48,7**
	Separata ärenden	
RS 2026/288	Erbjudande till Region Gotland att delta i Swedish Wind Centre	0,25
RS 2026/613	Energiön Gotland 2.0	0,7
RS 2025/2258	Uppdrag. Plan för löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken	10
RS 2026/1475	*Upprättande av nytt planprogram för Östercentrum och Solbergaområdet*	1
Nytt uppdrag	Inrättande av nämndövergripande klimat- och miljöfond	10,0
	Summa separata ärenden	**21,95**
	Summa ramutökning (tillskott + separata ärenden)	**70,63**
	Intäktsökningar	
	Skattehöjning med 50 öre per skattekrona, till 34,1	−75,0
	Intäktsökningar	−50,0
	Summa intäktsökning	−125,0
	Summa förändring budget 2027	**265,10**
	Resultat före beredning	−6
	Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning)	290
	Budgeterat resultat 2027	**18,80**